

BÜYÜK VERİ ANALİZİ TEMELİNDE TÜRKİYE’DE SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ (SBKY) İLE KAMU YÖNETİMİ (KY) BÖLÜMLERİ SIRALAMASI VE DEĞERLENDİRMESİ

A RANKING AND EVALUATION OF DEPARTMENTS OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION AND DEPARTMENTS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN TURKEY ON THE BASE OF BIG DATA ANALYSIS

Hakan Mehmet KİRİŞ*, Hüseyin GÜL**

* Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, hakankiris@sdu.edu.tr

** Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, huseyingul@sdu.edu.tr

ÖZ

Dijitalleşmenin getirdiği en önemli olanaklardan biri de, geniş veri havuzları ya da kaynakları oluşturabilmeye ve bu büyük veri kaynaklarının daha geniş nüfusça ulaşımına ve kullanımına olanak vermesidir. Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK), yeni dijital veri bankası olan YÖK ATLAS, YÖK tarafından toplanan, saklanan ve sınıflanarak kullanıma sunulan bir veri bankasıdır. YÖK ATLAS lisans ve ön lisans tercih sihirbazları ile bölümler hakkındaki bilgileri sıralayıp, üniversite tercihi yapacak adaya büyük kolaylık sağlarken, akademiye de güncellenen bir büyük veri sunar. Bu verilerden yararlanarak bölümler kendilerinin durumunu değerlendirebilir ve geliştirme ve iyileştirme için stratejiler belirleyebilirler. Bu çalışmada, bir büyük veri seti kabul edilebilecek YÖK ATLAS 2016 verileri kullanılarak oluşturulan indeks doğrultusunda Türkiye'deki siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY) ve kamu yönetimi (KY) bölümleri sıralanmakta, bu sıralamalar değerlendirilerek yorumlanmakta ve genel bir görünüm ortaya konmaktadır. Bu değerlendirmede, öğretim üyesi ve öğrenci sayıları, üniversite sınavındaki puan durumu ve tercih edilirlilik gibi göstergeler dikkate alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Kamu Yönetimi, YÖK ATLAS, Akademik İndeks, Yükseköğretim, Eğitim, Sıralama

Jel Kodları: H83, I21, I23, I28

ABSTRACT

Digitalization enables large data bases and sets to exist and they are now accessible to and usable by a larger population. YÖK ATLAS is one of the new digital data bases collected, stored and sorted out by Turkish Council of Higher Education. YÖK ATLAS not only sorts the data about the preference wizards of undergraduate and college degree programs and university departments for university candidates but also presents a big database updated and detailed for academia. On the base of these data, departments can assess themselves, and plan improvements and enhancements. In this study, YÖK ATLAS 2016 big data set is used to evaluate and rank political science and public administration (PSPA) and public administration (PA) departments in Turkey through an index created by using this data set, and to present a general outlook of these departments. In this evaluation, the number of academic staff and students, preferability and the rankings of the departments of PSPA and PA in the university placement exam, among others are taken into account.

Keywords: Political Science and / or Public Administration Departments, YÖK ATLAS, Academic Index, Higher Education, Education, Ranking

Jel Codes: H83, I21, I23, I28

1. GİRİŞ

Dijitalleşmenin getirdiği en önemli olanaklardan biri de, büyük veri havuzları ya da kaynakları oluşturabilmeye ve bu büyük veri kaynaklarını daha kolay kullanmaya olanak tanınmasıdır. Büyük veri, yükseköğretim, sağlık, maliye, istihdam gibi belli bir konuda toplanan ve o konuda genel tabloyu görmenin ötesinde, çok detaylı çözümlenmeler, çıkarımlar, değerlendirmeler ve öngörüler yapmaya olanak veren veri setleridir. Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) yeni dijital veri bankası olan YÖK ATLAS'ı bu kapsamda düşünmek gerekir. YÖK ATLAS, lisans ve ön lisans tercih sihirbazları ile bölümler hakkındaki bilgileri sıralıyor ve üniversite tercihi yapacak adaya büyük kolaylık sağlarken akademiye de güncellenen ve büyük bir veri bankası sunmuş oluyor. Bu verilerden yararlanarak birçok soruya yanıt arayabilir ve bulabiliriz. Örneğin; üniversite giriş puanları üniversiteler, fakülteler ve bölümler hakkında her şeyi söylüyor mu? Bu veri seti temelinde geliştirilip kullanılacak göstergeler, özellikle bölümleri daha iyi değerlendirmeyi, mümkünse belirli özelliklerine göre sıralamayı ve böylece bölümler hakkında daha net fikir sahibi olmayı sağlayabilir mi? Peki; bu veriler ne kadar güvenilirlerdir? Bölümler kendilerini bu veriler ışığında tartıp, kapasite geliştirme ve iyileştirme için temel alabilirler mi? Bu soruları artırmak mümkün.

Bu sorulara daha sağlıklı yanıt verebilmek için; 1980'lerden günümüze Türkiye'de yükseköğretimin nasıl değiştiğini de iyi kavramak gerekir. Bu değişimin bazı boyutları şunlardır: AB'ye üyelik süreci, küreselleşme, piyasalaşma, artan rekabet ve özel sektörün öne çıkması, toplumda ve ekonomide kamu yönetiminin değişen rolü, göç, kentleşme, artan toplumsal çeşitlilik, toplumsal cinsiyet duyarlılığı, karmaşa ve çatışma, yükselen daha kaliteli/erişilebilir kamu hizmeti beklentisi, iş-aile dengesi, artan esnek çalışma, katılım vb. talepleri. Ama özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişme ve yenilikler eğitim ve araştırma içerik ve süreçlerinde çok önemli değişimleri beraberinde

getirmiştir. Gülpınar (2014: 160) bu değişimin en önemli boyutunun; yükseköğretimde ortaya çıkan büyük bir kitleselleşme ile yaşanan nicel büyüme ve bunun karşımıza çıkardığı “yükseköğretimde nitel büyüme/gelişme, nitel sıçrama sorunu” olduğunu belirtir. Ayrıca, Sallan Gül ve Gül (2014: 52) son yıllarda Türkiye'de yükseköğretim alanında yaşanan gelişmelerin yükseköğretime erişimi artırsa da, eğitim ve öğretimi piyasa odaklı hale getirdiğine, en alt sosyoekonomik grupların yükseköğretime erişimini ve kaliteyi düşürdüğüne işaret eder.

Bu değişimlerden, hemen her dal gibi siyasal bilgiler ve iktisadi ve idari bilimler gibi fakülteler ile siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY) ve kamu yönetimi (KY) bölümleri de etkilenmiştir.¹ Ülkemizde kökleri 19. Yüzyılın ortalarına, Osmanlı İmparatorluğu dönemine uzanan siyaset bilimi ve kamu yönetimi eğitimi 1960'lı yıllara kadar durağan bir seyir izlemiştir (Turan, 2007: 3). Özellikle kamu yönetimi eğitimi 1990'lara kadar çok farklılaşmamıştır. Ancak, bu bölümler son 30-40 yılda yaşanan hızlı dönüşümün sonucu olarak günümüzde, içinde yer aldıkları fakülte, bölüm adları ve anabilim dalı isimleri, ders tür ve içerikleri, kabul ettikleri öğrenciler gibi açılardan daha fazla çeşitlilik göstermektedir. Teknolojideki ve yaşam biçimlerindeki değişim, program türlerini (gece-gündüz, uzaktan-örgün, paralı-parasız eğitim vb) çeşitlendirmiştir. Tüm bunlara, zorunlu ve seçimli derslerde

¹ Ömürgönülşen (2010: 125), kamu yönetimi öğretiminden bahsedildiğinde, geniş anlamda kastedilenin siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY) ve kamu yönetimi (KY) bölümlerinde vücut bulan, disiplinler arası bir nitelik arz eden (yönetim bilimi, siyaset bilimi, kamu hukuku ve kamu ekonomisi sacayaklarına oturan) ve kamu yönetimi alanının çeşitli yönlerini bir bütün olarak kavrayan öğretim olduğunu belirtir. Bu çalışmada temel alınan tanım da budur. Çünkü dar anlamda kamu yönetimi öğretiminden kastedilen, sadece kamu yönetimi disiplini temeline dayanan ve genellikle söz konusu bölümlerdeki yönetim bilimleri anabilim dalı ile özdeşleşen bir öğretimdir.

artan zenginliği, programlara kabul koşullarında genişleyen esneklik ve farklılıkları, bölümlerin öğretim elemanı havuzlarında artan çeşitliliği vb. de eklemek gerekir (Gül, 2015; Ömürgönülşen, 2004; Ömürgönülşen, 2010; Sallan Gül, 2014; Sallan Gül ve Gül, 2014).

Türk yükseköğrenim sisteminde SBKY ve KY eğitimi lisans programı olarak çok büyük ölçüde Siyasal Bilgiler Fakülteleri ile İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri bünyelerinde yer almaktadır. Ayrıca, siyaset bilimi ile kamu yönetimi disiplinlerinin yakın ilişkili iki alan olduğu, birbirinden ayırması güç siyasal ve yönetsel konuların bilimsel çalışmasıyla ilgilendiği ifade edilmektedir (ODTÜ SBKY, 2017; bkz. Parlak, Okcu ve Akman, 2015). YÖK ATLAS verilerine göre Kasım 2017 itibarıyla, Türkiye’de bulunan üniversitelerde SBKY ve KY alanında lisans eğitimi yapan 95 bölümden, 79’u devlet, 16’sı vakıf üniversiteleri bünyesinde yer almaktadır. Devlet üniversitelerindeki bölümlerden 47 tanesi siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY) ve 32 tanesi ise kamu yönetimi (KY) ismini taşımaktadır. Vakıf üniversitelerinde ise siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY) bölümleri ağırlıkta yer almaktadır. YÖK ATLAS verilerine göre vakıf üniversiteleri bünyesinde yer alan 16 bölümden 12’sinin adı siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY) iken; sadece Yeditepe Üniversitesi’nde bölüm adı kamu yönetimidir. Bunun yanında 3 üniversitede bölümün adı sadece siyaset bilimidir.

1980 sonrasında ağırlıklı olarak kamu yönetimi adı altında yer alan lisans (yüksek lisans ve doktora) programlarının adı günümüzde ağırlıklı siyaset bilimi ve kamu yönetimi olarak değiştirilmiştir ve değiştirilmeye de devam edilmektedir. Siyaset bilimi olarak adlandırma ise henüz oldukça azdır. Bazı vakıf üniversitelerinin ve az sayıda devlet üniversitelerinin de, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler adlandırmasını tercih ettikleri görülmektedir. Bu tercihte, kamu yönetimi bölümlerinin mevcut olduğu fakültelerde,

siyaset bilimi adının uluslararası ilişkiler bölümlerine eklendiği anlaşılmaktadır.

Dünyada, özellikle Amerika Birleşik Devletleri’nde farklı biçimlerde ve ölçütlerle yıllardır yapılan üniversitelerin sıralamaları, son yıllarda Türkiye’de de yapılmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye’de giriş puanı bazında yapılan sıralamalara ek olarak, akademik kalite temelli URAP (*University Ranking by Academic Performance*) da üniversite sıralamaları yapılmaktadır. Ayrıca öğrenci memnuniyeti temelinde sıralamalar yapılmaya başlanmıştır. Yaşanan bu gelişmeler, ailelerin ve öğrencilerin tercihlerini yaparken bu sıralamaları dikkate almalarını beraberinde getirmiştir (Bjerke ve Guhr, 2012). Üniversitelerde eğitim kalitesini ne ölçüde yansıttığı tartışılrsa da, bu sıralamalara bir ilgi ve talep vardır. Ayrıca, artan üniversite sayısının yanı sıra yapılan sıralamaların yarattığı rekabetin orta ve uzun vadede, üniversitelerin kendilerini gözden geçirerek kalitelerini artırmalarına bir katkı yapacağı söylenebilir.

Bu çalışma, siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY) ile kamu yönetimi (KY) ya da sadece siyaset bilimi adını taşıyan bölümleri farklı ölçütlerle değerlendirmeyi ve sıralamayı amaçlamaktadır. Bu amaçla, YÖK ATLAS 2016 büyük veri setinden yararlanılarak ölçütler ve bir indeks geliştirilmiştir. Bu ölçütler ve indeks çerçevesinde Türkiye’deki SBKY ve KY bölümlerinin değerlendirmesi ve sıralaması yapılarak; hem genel bir görünüm ortaya konmakta, hem de değişik ölçütlere göre çıkarımlar yapılmaktadır. Böylece SBKY ve KY bölümlerinin akademik insan kaynağı, yerleştirme puan durumu ve farklı üniversitelerdeki SBKY ve KY bölümlerinin farklı göstergelere göre görünümü ortaya konmaktadır. Farklı isimli bölümler (siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler gibi) ise, genel eğilimin dışında olduklarından, bu çalışmada değerlendirmeye ve sıralamalara alınmamıştır.

2. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Temel olarak araştırma ikincil veri analizine dayanmaktadır ve devlet üniversitelerinde bulunan 79 bölümün birinci ve ikinci öğretim verilerini YÖK

ATLAS veri seti çerçevesinde kullanmaktadır. Ayrıca özel üniversitelere ayrı bir başlıkta yer verilmiştir. Siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY) ve kamu yönetimi (KY) bölümlerini değerlendirmek ve sıralayabilmek için geliştirilen genel indeks şöyledir:

$$sbky\ skor = \frac{\text{kontenjan}}{\text{öğretim üyesi}} + (\text{taban puan} \times 0,01) + (\text{tavan puan} \times 0,001) + \text{tercih sırası puanı} + \text{yerleşme sırası puanı} + (\text{toplam tercih eden} \times 0,0005) \\ SBKY\ İstek\ Göstergesi + (\text{Prof Sayısı} \times 0,2) + (\text{Doç Sayısı} \times 0,15) + (\text{Yrd Doç Sayısı} \times 0,1)$$

Bu indeks ya da formül, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı, taban puanın yüzde birlik oranı, tavan puanın binde birlik oranı, bölümün tercih edildiği sıra, yerleşme sırası puanı, toplam tercih edenlerin on binde 5'lik oranı, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı, SBKY ya da KY istek göstergesi ile öğretim üyesi sayısı göstergelerine ya da ölçütlerine dayanmaktadır. Bu ölçütler aşağıda detaylı olarak açıklanmaktadır. Ancak, her bir ölçütün sayısal değeri olarak daha makul değerle formüle girebilmesi için belirli katsayılarla çarpılmıştır.

Formülün işlemesi, YÖK ATLAS veri bankasından alınan ve her bir bölüm için temelde birinci öğretim programını esas alan 2016 yılına ait verilerin kombine edilmesine dayanmaktadır. Ancak, ölçütlerin ve indekslerin gerekli kıldığı durumlarda, YÖK ATLAS veri bankasından alınan ve her bir bölüm için 2016 yılı ikinci öğretim programlarına ait veriler de kullanılmıştır. TM 3 alanından öğrenci alan ve YÖK tarafından aynı statüde kabul edilen, siyaset bilimi ve kamu yönetimi bölümleri ile kamu yönetimi adını taşıyan bölümler bu çalışmada birlikte ele alınmaktadır.

SBKY ve KY bölümlerini değerlendirmek ve sıralamak için kullandığımız indeksin formülünü (ya da algoritmasını) geliştirmek için kullanılan ölçütler ya da parametreler aşağıda sıralanarak açıklanmaktadır.

Öğretim Üyesi Başına Düşen Öğrenci Sayı Katsayısı: Birinci ve ikinci öğretimde toplam öğrenci kontenjanının kadrolu öğretim üyesi sayısına oranına göre değişik

puanlara karşılık gelecek şekilde derecelendirilmesinden oluşan bir kalite göstergesi. Bu göstergede elde edilen rakam küçüldükçe eğitim kalitesinin arttığı varsayılmaktadır. Bu doğrultuda,

- ✓ Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı 1 – 10 arasında ise 1 puan
- ✓ Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı 11 – 20 arasında ise 0,75 puan
- ✓ Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı 21 – 30 arasında ise 0,5 puan
- ✓ Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı 31 – 40 arasında ise 0,25 puan
- ✓ Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı 41 ve daha fazla ise puan yok

Giriş Taban Puanı Katsayısı: Birinci öğretimde üniversite sınavında bölümün aldığı son sıradaki öğrencinin puanı bölümün taban puanıdır. İndeks içinde bölümün giriş taban puanı, 0,01 ile çarpılarak yansıtılmaktadır. Giriş taban puanı bölümün önemli göstergelerinden biridir. Üniversite tercihlerinde bölüm, bu puana göre sıralanmaktadır. Bu çalışmada da, giriş taban puanı katsayısı önemli bir bileşen olarak indekste yer almaktadır.

Giriş Tavan Puanı Katsayısı: Birinci öğretimde üniversite sınavında bölümün aldığı ilk sıradaki öğrencinin puanı bölümün tavan puanıdır. Taban puanının aksine tavan puanı bölümlerin değerlendirilmesinde fazlaca yer almamaktadır. Bununla birlikte etkisi az da olsa bölümün göstergelerinden biri de bu tavan puanıdır. Bu çalışmada tavan puanı, 0,001 ile çarpılarak yansıtılmakta, genel indekste etkisi az da olsa yer bulmaktadır.

Ortalama Tercih Sırası Katsayısı: Kazanan öğrencilerin bölümü tercih etme sıralarının ortalama değeridir. Bu çalışmada ortalama tercih sırası şu şekilde puanlanmaktadır:

- ✓ Bölüm ortalama 1-2-3. Sırada tercih edilmişse 2 puan
- ✓ Bölüm ortalama 4-5-6. Sırada tercih edilmişse 1,5 puan
- ✓ Bölüm ortalama 7-8-9. Sırada tercih edilmişse 1 puan
- ✓ Bölüm ortalama 10 – 15. Sırada tercih edilmişse 0,5 puan

Ortalama Yerleşme Sırası Katsayısı: Kazanan öğrencilerin bölüme yerleşme sıralarının ortalama değeridir. Bu çalışmada ortalama yerleşme sırası şu şekilde puanlanmaktadır:

- ✓ Bölüm ortalama 1-2-3. Sıradan yerleşmiş ise 2 puan
- ✓ Bölüm ortalama 4-5-6. Sıradan yerleşmiş ise 1,5 puan
- ✓ Bölüm ortalama 7-8-9. Sıradan yerleşmiş ise 1 puan
- ✓ Bölüm ortalama 10 – 15. Sıradan yerleşmiş ise 0,5 puan

Toplam Tercih Eden Sayısı Katsayısı: Bölümü toplam tercih eden sayısı da önemli bir göstergedir. Toplam tercih edilme sayısı ile bölüm kontenjanı arasında da olumlu bir ilişki bulunmakla birlikte bu her zaman geçerli olmayabilir. Bu çalışmada bölümü toplam tercih eden sayısı, 0,0005 ile çarpılarak katsayı elde edilmekte ve indekse dâhil olmaktadır.

SBKY veya KY İstek Göstergesi Katsayısı: Üniversite adayının tercihlerinde SBKY (veya KY) alanının toplam tercihlerinde ne kadar bir ağırlığa sahip olduğunu gösteren katsayıdır. Bölümü tercih eden adayların yapmış olduğu toplam tercihler içindeki SBKY (veya KY) bölümlerinin ağırlığını göstermektedir.

“SBKY (veya KY) tercihi / toplam tercih” formülü ile hesaplanmaktadır. Elde edilen sayı 1’e ne kadar yakınsa SBKY (veya KY) bölümlerin tercih listesindeki ağırlığı o kadar artmaktadır.

Bölümün Kadrolu Prof. Dr. Sayısı Katsayısı: Bölümün kadro durumuna dair ilk gösterge bölümün kadrolu profesör sayısıdır. Bilindiği gibi profesör kadrosu günümüzde akademinin en üst noktasında yer alan statüdür. Bölümün profesörü olması, yerleşikliğini ve oturmuşluğunu gösteren bir gösterge olarak okunabilir. Bu çalışmada bölümün profesör sayısı 0,2 ile çarpılarak indekse yansıtılmıştır.

Bölümün Kadrolu Doç. Dr. Sayısı Katsayısı: Bölümün kadro durumuna dair ikinci gösterge bölümün kadrolu doçent sayısıdır. Doçent kadrosu, akademik silsilede orta basamağı oluşturmaktadır. Bu çalışmada bölümün doçent sayısı 0,15 ile çarpılarak indekse katılmıştır.

Bölümün Kadrolu Yrd. Doç. Dr. Sayısı Katsayısı: Bölümün kadro durumuna dair üçüncü gösterge bölümün kadrolu yardımcı doçent sayısıdır. Yardımcı Doçent kadrosu, bölümün genel olarak genç kadrolarını gösteren bir veri olarak okunabilir. Bu çalışmada bölümün yardımcı doçent sayısı 0,1 ile çarpılarak indekse yansıtılmıştır. Araştırma görevlisi, öğretim görevlisi vb. kadrolar ise, bütüncül bir veri seti kurulamadığından dikkate alınmamıştır.

3. SBKY VE KY BÖLÜMLERİ GENEL SIRALAMASI

Belirlenen tüm alanlarda bölümlerin aldığı puanların toplanması sonucunda elde edilen genel skor ve sıralamalar aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Diğer bir deyişle aşağıdaki tablo, Türkiye’de siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY) ve kamu yönetimi (KY)bölümleri genel sıralaması 2017 olarak adlandırılmaktadır.

Tablo 1: SBKY ve KY Bölümleri Genel Sıralaması 2017

Sıra	Üniversite ve Bölüm Adı	Genel Skor	Bulunduğu İl
1	Ankara Üniversitesi SBF SBKY	16,62	Ankara
2	İstanbul Üniversitesi SBF SBKY	14,26	İstanbul
3	Gazi Üniversitesi SBKY	13,30	Ankara
4	ODTÜ SBKY	12,98	Ankara
5	Sakarya Üniversitesi SBKY	12,09	Sakarya
6	Uludağ Üniversitesi SBKY	11,88	Bursa
7	Süleyman Demirel Üniversitesi SBKY	11,46	Isparta
8	Marmara Üniversitesi SBKY	11,42	İstanbul
9	Dokuz Eylül Üniversitesi KY	11,40	İzmir
10	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi KY	10,96	Muğla
11	Abant İzzet Baysal Üniversitesi KY	10,67	Bolu
12	Hacettepe Üniversitesi SBKY	10,65	Ankara
13	Karadeniz Teknik Üniversitesi KY	10,50	Trabzon
14	Akdeniz Üniversitesi KY	10,47	Antalya
15	Pamukkale Üniversitesi SBKY	10,38	Denizli
16	İnönü Üniversitesi SBKY	10,11	Malatya
17	İstanbul Medeniyet Üniversitesi SBKY	10,07	İstanbul
18	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SBKY	10,02	Eskişehir
19	Selçuk Üniversitesi KY	9,91	Konya
20	Kocaeli Üniversitesi SBKY	9,90	Kocaeli
21	On Dokuz Mayıs Üniversitesi SBKY	9,87	Samsun
22	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi SBKY	9,84	Ankara
23	Marmara Üniversitesi KY (Fr.)	9,71	İstanbul
24	Erciyes Üniversitesi SBKY	9,61	Kayseri
25	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi SBKY	9,58	İzmir
26	Atatürk Üniversitesi KY	9,42	Erzurum
27	Dumlupınar Üniversitesi KY	9,38	Kütahya
28	Trakya Üniversitesi KY	9,32	Edirne
29	Türk Alman Üniversitesi SBKY	9,14	İstanbul
30	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni. KY	9,00	Kahramanmaraş
31	Necmettin Erbakan Üniversitesi SBKY	8,97	Konya
32	Kırkkale Üniversitesi SBKY	8,84	Kırkkale
33	Afyon Kocatepe Üniversitesi KY	8,82	Afyonkarahisar
34	Mersin Üniversitesi KY	8,77	Mersin
35	Giresun Üniversitesi SBKY	8,66	Giresun
36	Fırat Üniversitesi SBKY	8,53	Elazığ
37	Karabük Üniversitesi SBKY	8,51	Karabük
38	Celal Bayar Üniversitesi KY	8,44	Manisa
39	Niğde (Niğde Ömer Halisdemir) Üniversitesi KY	8,42	Niğde
40	Aksaray Üniversitesi SBKY	8,36	Aksaray
41	Adnan Menderes Üni. Nazilli SBKY	8,25	Aydın
42	Mustafa Kemal Üniversitesi KY	8,17	Hatay
43	Çanakkale Onsekiz Mart Üni. SBKY	8,14	Çanakkale
44	Cumhuriyet Üniversitesi KY	8,13	Sivas
45	Çankırı Karatekin Üniversitesi SBKY	8,11	Çankırı
46	Harran Üniversitesi KY	8,10	Şanlıurfa
47	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni. KY	8,09	Nevşehir
48	Bilecik Üniversitesi SBKY	8,07	Bilecik
49	Bandırma Onyedli Eylül Üni. SBKY	7,94	Balıkesir
50	Bülent Ecevit Üniversitesi SBKY	7,94	Zonguldak

Sıra	Üniversite ve Bölüm Adı	Genel Skor	Bulunduğu İl
51	Onsekiz Mart Üniversitesi Biga KY	7,88	Çanakkale
52	Hitit Üniversitesi SBKY	7,86	Çorum
53	Dicle Üniversitesi SBKY	7,82	Diyarbakır
54	Yüzüncü Yıl Üniversitesi KY	7,81	Van
55	Ordu Üniversitesi KY	7,66	Ordu
56	Adnan Menderes Üniversitesi Söke KY	7,58	Aydın
57	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi SBKY	7,58	Osmaniye
58	Ahi Evran Üniversitesi SBKY	7,57	Kırşehir
59	Bartın Üniversitesi SBKY	7,57	Bartın
60	Kırklareli Üniversitesi KY	7,38	Kırklareli
61	Gümüşhane Üniversitesi SBKY	7,30	Gümüşhane
62	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi SBKY	7,29	Rize
63	Uşak Üniversitesi KY	7,27	Uşak
64	Artvin Çoruh Üniversitesi SBKY	7,25	Artvin
65	Kastamonu Üniversitesi SBKY	7,22	Kastamonu
66	Karamanoğlu Mehmetbey Üni. SBKY	7,20	Karaman
67	Gaziantep Üniversitesi KY	7,18	Gaziantep
68	Adıyaman Üniversitesi KY	7,15	Adıyaman
69	Kilis 7 Aralık Üniversitesi SBKY	7,06	Kilis
70	Batman Üniversitesi SBKY	7,04	Batman
71	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi KY	7,00	Burdur
72	Muş Alparslan Üniversitesi SBKY	6,95	Muş
73	Bitlis Eren Üniversitesi KY	6,77	Bitlis
74	Gaziosmanpaşa Üniversitesi KY	6,66	Tokat
75	Tunceli Üniversitesi KY	6,54	Tunceli
76	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi SBKY	6,38	Ağrı
77	Kafkas Üniversitesi SBKY	6,37	Kars
78	Bayburt Üniversitesi KY	6,29	Bayburt
79	Erzincan Üniversitesi SBKY	5,92	Erzincan

Tablo 1'de verilen genel sıralamada ilk sıralara bakıldığında karşımıza büyük şehirler ve merkezlerde yer alan SBKY ve KY bölümleri çıkmaktadır. İlk dört sıra Ankara ve İstanbul'un köklü üniversitelerinden oluşmaktadır. Sakarya Üniversitesi SBKY 5. sırada, Uludağ Üniversitesi SBKY 6. sırada, Süleyman Demirel Üniversitesi SBKY 7. sırada yer alırken onların ardından Marmara Üniversitesi SBKY, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Muğla Üniversitesi KY bölümleri gelmektedir. Görüldüğü gibi, siyaset bilimi ve kamu yönetimi adını taşıyan bölümler ilk onda ilk sekiz sırayı almışlardır. İkinci ona giren bölümler içinde de ağırlık (onda yedi ile) yine siyaset bilimi ve kamu yönetimi adını taşıyan bölümlerdedir. Bu durum, siyaset bilimi ve kamu yönetimi adını taşıyan bölümlerin bu

alandaki baskın bir konuma geldiğine işaret etmektedir.

Genel sıralama, bölümlerin tüm verilerinden oluşturulan bir toplu gösterge olduğundan, buradaki sıralama bölümlerin en genel ve değerlendirilebilir durumunu ortaya koymaktadır. Genel sıralama, genel olarak bölümlerin kalitesi ya da niteliği açısından bir fikir verse de, bu indekse giren diğer ölçütleri ya da göstergeleri de ayrıca inceleyerek bu genel sıralama ile karşılaştırmak, bölümler ve öğrenci tercihleri hakkında daha detaylı fikirler vermektedir.

Tablo 1'i farklı bir açıdan değerlendirmek gerekirse, ilk 15'de yer alan üniversitelere bakıldığında, genel sıralamayı belirleyen bu çalışmada geliştirilen indeks çerçevesinde kullanılan ölçütlerin yanı sıra, diğer bazı unsurların da özellikle bölüm tercihleri

hakkında daha detaylı fikirler verdiği söylenebilir. Örneğin; yabancı dille eğitim, özellikle puanı üç büyük şehirde yer alan bölümlere yetmeyen adaylar için tercih edeceği üniversitenin bu üç ana merkeze yakın bir kentte olması, diğer bir önde gelen büyükşehirlerden birinde yer alması ya da kentin sahilde bulunması gibi ölçütlerin öne çıkabildiği görülmektedir. Sakarya ve Bolu (ve belki Denizli) diğer büyük kentlere yakınlığı; Bursa, Trabzon ve Denizli diğer önemli büyük şehirler; ve Muğla ve Antalya ise sahilde yer alması ya da sahile yakın olması gibi özellikleriyle dikkati çekmektedir. Ancak, bu ölçütlerin

tek başına geçerliliği ve açıklama gücü zayıftır.

4. SBKY VE KY BÖLÜMLERİNİN GİRİŞ PUANINA GÖRE SIRALAMASI

Üniversite giriş sınavı puanlarının en yüksekte en düşüğe kadar sıralamasıyla oluşan liste aşağıda verilen Tablo 2’de yer almaktadır. Bu ölçüt, üniversite ve bölüm tercihlerinde kullanılan ana göstergelerden biri olsa da, bir bölümün kalitesinin yüksekliğini ya da düşüklüğünü göstermesi açısından tek başına yetersizdir.

Tablo 2. Giriş Puanına Göre SBKY ve KY Bölümleri Sıralaması 2017

Sıra	Üniversite ve Bölüm Adı	Giriş Taban Puanı
1	ODTÜ SBKY	441,15
2	Ankara Üniversitesi SBF SBKY	433,69
3	Hacettepe Üniversitesi SBKY	420,2
4	İstanbul Üniversitesi SBF SBKY	405,18
5	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi SBKY	404,12
6	Marmara Üniversitesi SBKY	400,58
7	Gazi Üniversitesi SBKY	398,47
8	Türk Alman Üniversitesi SBKY	395,45
9	Eskişehir Osmangazi Üni. SBKY	390,46
10	İstanbul Medeniyet Üni. SBKY	375,58
11	Marmara Üniversitesi KY (Fr.)	375,57
12	Dokuz Eylül Üniversitesi KY	375,39
13	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi SBKY	370,73
14	Kocaeli Üniversitesi SBKY	370,54
15	Uludağ Üniversitesi SBKY	364,22
16	Sakarya Üniversitesi SBKY	363,91
17	Erciyes Üniversitesi SBKY	363,78
18	On Dokuz Mayıs Üniversitesi SBKY	362,38
19	Necmettin Erbakan Üniversitesi SBKY	357,96
20	Çanakkale Onsekiz Mart Üni. SBKY	356,52
21	Akdeniz Üniversitesi KY	354,04
22	Pamukkale Üniversitesi SBKY	345,14
23	Karadeniz Teknik Üniversitesi KY	343,14
24	Selçuk Üniversitesi KY	340,97
25	Kırıkkale Üniversitesi SBKY	339,04
26	Adnan Menderes Üni. Nazilli SBKY	333,14
27	Abant İzzet Baysal Üniversitesi KY	332,41
28	Celal Bayar Üniversitesi KY	330,78
29	Atatürk Üniversitesi KY	329
30	İnönü Üniversitesi SBKY	324,84
31	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi KY	324,61
32	Bülent Ecevit Üniversitesi SBKY	323,1
33	Recep Tayyip Erdoğan Üni. SBKY	321,67
34	Trakya Üniversitesi KY	320,78
35	Onsekiz Mart Üniversitesi Biga KY	320,07
36	Bandırma Onyedi Eylül Üni. SBKY	319,75

Sıra	Üniversite ve Bölüm Adı	Giriş Taban Puanı
37	Süleyman Demirel Üniversitesi SBKY	318,03
38	Adnan Menderes Üniv. Söke KY	317,98
39	Ahi Evran Üniversitesi SBKY	316,48
40	Dicle Üniversitesi SBKY	316,25
41	Mersin Üniversitesi KY	316,1
42	Afyon Kocatepe Üniversitesi KY	313,26
43	Karabük Üniversitesi SBKY	312,94
44	Ordu Üniversitesi / KY	312,43
45	Fırat Üniversitesi SBKY	308,42
46	Giresun Üniversitesi SBKY	307,44
47	Yüzüncü Yıl Üniversitesi KY	304,14
48	Dumlupınar Üniversitesi KY	303,25
49	Cumhuriyet Üniversitesi KY	302,99
50	Kastamonu Üniversitesi SBKY	301,66
51	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni. KY	301,36
52	Bilecik Üniversitesi SBKY	300,38
53	Kırklareli Üniversitesi KY	300,21
54	Uşak Üniversitesi KY	300,02
55	Çankırı Karatekin Üniversitesi SBKY	299,5
56	Mustafa Kemal Üniversitesi KY	298,62
57	Bartın Üniversitesi SBKY	298,27
58	Gaziantep Üniversitesi KY	298,08
59	Osmaniye Korkut Ata Üni. SBKY	296,46
60	Aksaray Üniversitesi SBKY	295,93
61	Niğde (Niğde Ömer Halisdemir) Üniversitesi KY	295,79
62	Harran Üniversitesi KY	294,8
63	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi KY	294,73
64	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni. KY	294,44
65	Adıyaman Üniversitesi KY	292,97
66	Erzincan Üniversitesi SBKY	292,9
67	Gaziosmanpaşa Üniversitesi KY	292,2
68	Hitit Üniversitesi SBKY	291,74
69	Batman Üniversitesi SBKY	290,58
70	Kilis 7 Aralık Üniversitesi SBKY	289,98
71	Karamanoğlu Mehmetbey Üni. SBKY	288,87
72	Gümüşhane Üniversitesi SBKY	286,45
73	Artvin Çoruh Üniversitesi SBKY	285,14
74	Ağrı İbrahim Çeçen Üni.SBKY	282,69
75	Bayburt Üniversitesi KY	282,54
76	Kafkas Üniversitesi SBKY	278,5
77	Muş Alparslan Üniversitesi SBKY	277,23
78	Tunceli Üniversitesi KY	277,07
79	Bitlis Eren Üniversitesi KY	274,97

Üniversite ve bölüm tercihlerinde, *giriş puanının yanı sıra, üniversitenin sahil kentinde ya da büyükşehirde bulunması, üniversitenin bulunduğu kentin adayın memleketine yakın olması, üniversitenin bulunduğu kentin yaşam kalitesi ve sosyal-kültürel hayat açısından sundukları* gibi pek çok etkenin de rol oynadığını söylemek gerekmektedir. Bölüm yerleşme puanı ve öğrenci tercihi bakımından üniversitenin üç

büyükşehirden birinde bulunmasının belirgin bir üstünlük oluşturduğu görülmektedir. Giriş puanına göre ilk on üniversite içinde sadece Eskişehir üç büyük şehirden biri değildir ama öğrenci şehri olmakla öne çıkmış bir kenttir. Tabii ki burada, ilk üniversitelerin Türkiye’deki üç büyük kentte kurulduğu ve tarihlerinin daha eskilere gittiği (özellikle İstanbul, Ankara ve Gazi Üniversiteleri’nin de asırlık

üniversite olma yolunda olmaları) göz önünde bulundurulması gereken önemli bir etkidir. Genel olarak yine de, Tablo 2’den yola çıkılarak “üniversite büyükşehirde okunur” yaygın kanaatinin SBKY ve KY bölümleri için de geçerli olduğu söylenebilir.

Bir başka noktayı Ankara’da yer alan yeni bir SBKY bölümü örneği üzerinden uygulayarak, açıklamak ve netleştirmek mümkün olabilir. Genel sıralamada 22. sırada, kadro bakımından sıralamada ise 26. sırada yer alan Yıldırım Beyazıt Üniversitesi SBKY Bölümü giriş puanı bakımından 5. sırada yer almaktadır. Yani genel olarak sıralamada ve kadro sıralamasında alt sıralarda yer alsa da üniversite öğrencilerden yüksek talep görebilmektedir. Yani, üniversite tercihi yapacak olan aday için üniversitenin üç ana kentte ya da diğer önemli büyükşehirlerden birinde olması önemli görünmektedir.

İkinci bir örnek vermek gerekirse; genel sıralamada 17. sırada, kadro durumuna göre ise 57. sırada olan ve uzunca bir süredir *üniversite şehri* kimliğiyle anıla gelen Eskişehir’de yer alan Osmangazi Üniversitesi SBKY Bölümü, en yüksek 9. giriş puanına sahiptir. Buna karşın genel sıralamada 7. sırada, kadro bakımından ise 12. sırada yer alan Süleyman Demirel Üniversitesi SBKY Bölümü ise giriş puanı bakımından 37. sıraya düşmektedir. Yani, üniversite tercihi yapan bir aday için, genel durumu ve kadrosu daha oturmuş olsa da, Isparta’daki SDÜ SBKY Bölümü yerine, kadro açısından daha zayıf olsa da Eskişehir’de yer alan Osmangazi Üniversitesi SBKY Bölümünü tercih etmek daha cazip görünmektedir.

Kısacası bu durum göstermektedir ki; SBKY Bölümünü tercih etmek isteyen aday üniversite tercihlerinde, bölümün üç ana şehirde yer alıp almadığına öncelik vermektedir. Burada üç büyük şehirde olup olmayı etkileyen bir durum da, bu üç büyük şehirden tercih yapan sayısının çok yüksek olmasıyla da ilgilidir. Ancak bu durum, yine de üç büyük şehrin tercihlerde

öne çıktığı gerçeğini değiştirmemektedir. Bunun yanında, tercih yapacak adayın puanı üç büyük şehirde yer alan bölümlere yetmiyorsa, tercih edeceği üniversitenin bu ana merkezlerle yakın bir yerde olması, diğer büyükşehirlerden birinde yer alması ya da kentin sahilde yer alması gibi ölçütlerin öncelikli etkiye sahip olduğunu yukarıda belirtmiştik.

Burada üniversitenin sahil kentinde bulunmasının SBKY ve KY bölümü tercihini etkilemesi bakımından bir gösterge olup olmadığını bir örnek üzerinden incelemek gerekirse, Akdeniz Üniversitesi ele alınabilir. Antalya’da bulunan Akdeniz Üniversitesi KY Bölümü (artık SBKY Bölümü) genel sıralamada görece yüksek olan 12. sırada bulunurken (sahil şehri olmanın olumlu etkisi olarak düşünülebilir), tercih sıralamasında 21. sıraya gerilemektedir. Yine sahil kenti olmasa da sahile yakın olan Çanakkale, Muğla, Isparta, Mersin ve Bandırma gibi şehirler SBKY bölümleri tercih sıralamasında geriye düşmektedir. Yani, sahil kenti olma değişkeni adayların tercihlerini açıklamada tek başına yetersiz kalmaktadır.

5. SBKY VE KY BÖLÜMLERİNİN KADRO GENİŞLİĞİNE GÖRE SIRALAMASI

Bölümlerin akademik kadrosunun genişliğine göre puanlandığı ve sıralandığı bu ölçüt, bir bölümün sahip olduğu akademik kadronun gücü hakkında fikir vermektedir. Eğer profesör öğretim üyesi sayısı yüksek ise, bunun bölümün yerleşikliği ve kurumsallığını da yansıttığı kabul edilebilir. Tabii ki, bölümün doğal öğretim kadrosunun farklı öğretim üyesi kadrolarında yerleşmiş, dengeli dağılıma sahip olması istenir bir durum olarak öne çıkmaktadır. Öğretim üyesi kadrosunun hem üst hem de alt basamaklarında dengesiz bir dağılıma sahip olması, bölümün eğitim ve gelecek planlaması ile kaliteli eğitimin sürdürülebilirliği açısından sorun yaratabilir.

Tablo 3: Kadro Zenginliğine Göre SBKY ve KY Bölümleri Sıralaması 2017

Sıra	Üniversite ve Bölüm Adı	Kadro Puamı
1	Ankara Üniversitesi SBF SBKY	5,7
2	İstanbul Üniversitesi SBF SBKY	4,6
3	ODTÜ SBKY	2,9
4	Sakarya Üniversitesi SBKY	2,75
5	Gazi Üniversitesi SBKY	2,65
6	Abant İzzet Baysal Üniversitesi KY	2,4
7	Pamukkale Üniversitesi SBKY	2,2
8	Dokuz Eylül Üniversitesi KY	2,2
9	İnönü Üniversitesi SBKY	2,15
10	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi KY	2,1
11	Marmara Üniversitesi SBKY	2,05
12	Süleyman Demirel Üniversitesi SBKY	1,95
13	Trakya Üniversitesi KY	1,7
14	Karadeniz Teknik Üniversitesi KY	1,65
15	Kırıkkale Üniversitesi SBKY	1,6
16	Selçuk Üniversitesi KY	1,6
17	Uludağ Üniversitesi SBKY	1,5
18	Dumlupınar Üniversitesi KY	1,5
19	Marmara Üniversitesi KY (Fr.)	1,5
20	Aksaray Üniversitesi SBKY	1,45
21	Mustafa Kemal Üniversitesi KY	1,4
22	Hacettepe Üniversitesi SBKY	1,35
23	Mersin Üniversitesi KY	1,3
24	İstanbul Medeniyet Üniversitesi SBKY	1,25
25	Kocaeli Üniversitesi SBKY	1,25
26	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi SBKY	1,25
27	Akdeniz Üniversitesi KY	1,25
28	Cumhuriyet Üniversitesi KY	1,25
29	Niğde (Niğde Ömer Halisdemir) Üniversitesi KY	1,25
30	Fırat Üniversitesi SBKY	1,1
31	Hitit Üniversitesi SBKY	1,1
32	Karabük Üniversitesi SBKY	1,1
33	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni. KY	1,05
34	Çankırı Karatekin Üniversitesi SBKY	1
35	Giresun Üniversitesi SBKY	1
36	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi SBKY	1
37	Atatürk Üniversitesi KY	1
38	Gümüşhane Üniversitesi SBKY	0,95
39	Harran Üniversitesi KY	0,9
40	Bilecik Üniversitesi SBKY	0,85
41	Karamanoğlu Mehmetbey Üni. SBKY	0,85
42	Bülent Ecevit Üniversitesi SBKY	0,8
43	Necmettin Erbakan Üniversitesi SBKY	0,8
44	On Dokuz Mayıs Üniversitesi SBKY	0,75
45	Afyon Kocatepe Üniversitesi KY	0,75
46	Onsekiz Mart Üniversitesi Biga KY	0,75
47	Celal Bayar Üniversitesi KY	0,75
48	Türk Alman Üniversitesi SBKY	0,7
49	Ahi Evran Üniversitesi SBKY	0,65
50	Bandırma Onyeddi Eylül Üni. SBKY	0,65
51	Bartın Üniversitesi SBKY	0,65
52	Kastamonu Üniversitesi SBKY	0,65

Sıra	Üniversite ve Bölüm Adı	Kadro Puanı
53	Adıyaman Üniversitesi KY	0,65
54	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi KY	0,65
55	Uşak Üniversitesi KY	0,65
56	Adnan Menderes Üni. Nazilli SBKY	0,6
57	Eskişehir Osmangazi Üni. SBKY	0,6
58	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni. KY	0,6
59	Yüzüncü Yıl Üniversitesi / KY	0,6
60	Dicle Üniversitesi SBKY	0,55
61	Kafkas Üniversitesi SBKY	0,55
62	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi SBKY	0,55
63	Recep Tayyip Erdoğan Üni. SBKY	0,55
64	Erciyes Üniversitesi SBKY	0,5
65	Gaziosmanpaşa Üniversitesi KY	0,5
66	Kırklareli Üniversitesi KY	0,5
67	Tunceli Üniversitesi KY	0,5
68	Artvin Çoruh Üniversitesi SBKY	0,45
69	Bayburt Üniversitesi KY	0,45
70	Ağrı İbrahim Çeçen Üni. SBKY	0,4
71	Çanakkale Onsekiz Mart Üni. SBKY	0,4
72	Muş Alparslan Üniversitesi SBKY	0,4
73	Adnan Menderes Üni. Söke KY	0,4
74	Ordu Üniversitesi KY	0,4
75	Gaziantep Üniversitesi KY	0,35
76	Batman Üniversitesi SBKY	0,3
77	Erzincan Üniversitesi SBKY	0,3
78	Kilis 7 Aralık Üniversitesi SBKY	0,3
79	Bitlis Eren Üniversitesi KY	0,3

Türkiye'deki tüm SBKY ve KY bölümleri içinde en geniş ve oturmuş kadro Ankara Üniversitesi SBF SBKY Bölümünde bulunmaktadır. Ankara Üniversitesi SBF SBKY Bölümünde mevcut profesör sayısı toplam doçent ve yardımcı doçent sayısından fazladır. 18 profesöre karşılık, 8 doçent ve 9 yardımcı doçent doktor bulunmaktadır. Kadro olarak en zayıf bölüm olan Bitlis Eren Üniversitesi KY Bölümünde ise, profesör doktor ve doçent doktor bulunmamakta, 3 yardımcı doçent doktor yer almaktadır.

Bölümlerin geniş, oturmuş ve ünvanlar bakımından dengeli dağılmış kadrolara sahip olması, belirgin bir kalite göstergesidir. Bu alanda yetişmiş iyi akademisyen bulmak ise, giderek zorlaşmaktadır. Dolayısıyla SBKY ve KY bölümlerinin birbirlerinden öğretim üyesi transferi yapmak seçeneğine vakıf üniversitelerinin eleman arayışının da eklenmesiyle birlikte rekabet son yıllarda giderek yoğunlaşmıştır. Öyle ki, emeklilik,

ayrılma, transfer, ihraç edilme gibi nedenlerle öğretim üyesi sayısında azalma olmaktadır. Bu bağlamda, nitelikli eleman ihtiyacı vardır ve bunları yetiştirecek doktora programlarının açılması ve var olanların daha etkin kullanacak biçimde geliştirilmesi de önem taşımaktadır. 100/2000 diye adlandırılan ve 100 alanda 2.000 doktorant yetiştirilmesini içeren YÖK'ün burslu doktora programı bu anlamda önemli bir adım olabilir.

6. SBKY VE KY BÖLÜMLERİNİN KONTENJAN BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE SIRALAMASI

Kontenjan büyüklüğü, eğitimin kalitesini olumsuz etkileyeceği düşünüldüğünden, indekste negatif etkide bulunacak şekilde değerlendirmeye alınmıştır. Bu gösterge, Tablo 4'de görüldüğü gibi, siyaset bilimi ve kamu yönetimi ile kamu yönetimi bölümlerinin birinci öğretim kontenjanlarının büyüklüğüne bağlıdır ve

sıralama en fazla kontenjanı olandan en az sayıda kontenjanı olan bölüme doğru yapılmıştır. Ancak, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı hesaplanırken birinci öğretim ile beraber ikinci öğretim öğrenci sayıları da katsayı hesaplamasında dikkate alındığından, ikinci öğretim kontenjanlarının büyüklüğü bölümlerin genel sıralanması için geliştirilen indeksin hesaplamasında kullanılmıştır. İkinci öğretimi olmayan bölümler Tablo 4'de görülebilmektedir.

Kontenjan belirleme, bölümlerin ve üniversitelerin yanı sıra YÖK'ün de dâhil olduğu bir süreçtir. Bu nedenle bölümler,

alacakları öğrenci sayısına kendileri karar verememektedirler. Kontenjan belirlerken bazı istatistiki göstergeler göz önüne alınmıyorsa da, bunların son yıllara kadar genel olarak artma eğiliminde olduğu söylenebilir. Ancak, son birkaç yıldır boş kalan kontenjanların artış eğilimine girmesine bakarak, bazı SBKY ve KY bölümlerinde de fiilen kontenjan kaybının oluşmaya başlaması çok muhtemel görünmektedir. Kamu yönetimi bölümlerinin adlarına siyaset bilimini eklemeleri aslında hem daha fazla hem de puan olarak daha üst dilimden öğrenci çekebilmenin de bir aracı gibi görülmektedir.

Tablo 4: Kontenjan Büyüklüğüne Göre SBKY ve KY Bölümleri Sıralaması 2017

Sıra	Üniversite ve Bölüm Adı	1. Öğretim Kontenjan	2. Öğretim Kontenjan
1	Dumlupınar Üniversitesi KY	185	185
2	Gazi Üniversitesi SBKY	154	-
3	Süleyman Demirel Üniversitesi SBKY	134	134
	Selçuk Üniversitesi KY	134	134
4	Aksaray Üniversitesi SBKY	123	123
	Bilecik Üniversitesi SBKY	123	123
	İstanbul Üniversitesi SBF SBKY	123	-
	Karamanoğlu Mehmetbey Üniv. SBKY	123	123
	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi KY	123	123
5	Adnan Menderes Üni. Nazilli SBKY	113	113
	Pamukkale Üniversitesi SBKY	113	113
	Uludağ Üniversitesi SBKY	113	113
6	Bandırma Onyeddi Eylül Üniversitesi SBKY	103	103
	İnönü Üniversitesi SBKY	103	103
	Kocaeli Üniversitesi SBKY	103	103
	Gaziosmanpaşa Üniversitesi KY	103	103
	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni. KY	103	103
	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi KY	103	103
7	Dokuz Eylül Üniversitesi KY	98	98
8	Hitit Üniversitesi SBKY	93	93
	Akdeniz Üniversitesi KY	93	93
	Bayburt Üniversitesi KY	93	93
	Onsekiz Mart Üniversitesi Biga KY	93	93
	Mustafa Kemal Üniversitesi KY	93	41
9	Kırıkkale Üniversitesi SBKY	88	88
	Cumhuriyet Üniversitesi KY	88	88
10	Dicle Üniversitesi SBKY	82	-
	Hacettepe Üniversitesi SBKY	82	-
	ODTÜ SBKY	82	-
	Abant İzzet Baysal Üniversitesi KY	82	82
	Harran Üniversitesi KY	82	-
	Karadeniz Teknik Üniversitesi KY	82	82
	Marmara Üniversitesi KY (Fr.)	82	-
	Mersin Üniversitesi KY	82	-

Sıra	Üniversite ve Bölüm Adı	1. Öğretim Kontenjan	2. Öğretim Kontenjan
	Niğde (Niğde Ömer Halisdemir) Üniversitesi KY	82	82
	Uşak Üniversitesi KY	82	82
11	Kastamonu Üniversitesi SBKY	77	77
12	Bartın Üniversitesi SBKY	72	72
	Fırat Üniversitesi SBKY	72	72
	Kafkas Üniversitesi SBKY	72	72
	Karabük Üniversitesi SBKY	72	72
	On Dokuz Mayıs Üniversitesi SBKY	72	-
	Sakarya Üniversitesi SBKY	72	72
	Trakya Üniversitesi KY	72	72
	Yüzüncü Yıl Üniversitesi KY	72	-
13	Celal Bayar Üniversitesi KY	67	67
14	Bülent Ecevit Üniversitesi SBKY	62	62
	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi SBKY	62	62
	Çankırı Karatekin Üniversitesi SBKY	62	62
	Erciyes Üniversitesi SBKY	62	-
	Erzincan Üniversitesi SBKY	62	62
	Giresun Üniversitesi SBKY	62	62
	İstanbul Medeniyet Üniversitesi SBKY	62	-
	Muş Alparslan Üniversitesi SBKY	62	-
	Necmettin Erbakan Üniversitesi SBKY	62	62
	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi SBKY	62	62
	Adıyaman Üniversitesi KY	62	62
	Afyon Kocatepe Üniversitesi KY	62	62
	Atatürk Üniversitesi KY	62	62
	Gaziantep Üniversitesi KY	62	-
	Kırklareli Üniversitesi KY	62	62
	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi KY	62	57
15	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi SBKY	57	-
	Gümüşhane Üniversitesi SBKY	57	57
	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi SBKY	57	-
16	Artvin Çoruh Üniversitesi SBKY	52	-
	Batman Üniversitesi SBKY	52	-
	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SBKY	52	52
	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi SBKY	52	-
	Marmara Üniversitesi SBKY	52	-
	Osmaniye Korku Ata Üniversitesi SBKY	52	52
	Adnan Menderes Üniversitesi Söke KY	52	52
	Bitlis Eren Üniversitesi KY	52	-
17	Ordu Üniversitesi KY	47	47
18	Ahi Evran Üniversitesi SBKY	41	41
	Ankara Üniversitesi SBF SBKY	41	-
	Kilis 7 Aralık Üniversitesi SBKY	41	-
	Tunceli Üniversitesi KY	41	41
19	Türk Alman Üniversitesi SBKY	36	-
ORTALAMA KONTENJAN		79,5	83,1
TOPLAM KONTENJAN		6.284	4.574

Kontenjan, bölümün öğrenci sayısının büyüklüğünü gösteren, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısının hesaplanmasında kullanılan ve dolayısıyla eğitimin kalitesini yansıtan nicel bir göstergedir. Bir bölümün

öğrenci sayısının bölümün eğitim kalitesi açısından değerlendirmesine esas teşkil ettiğinin altını çizmekte yarar vardır. Bir bölümün beşeri, mekânsal ve teknolojik olanaklarıyla orantılı olmayan kontenjanlar,

eğitimin kalitesini düşürücü etkiye sahiptir. Kontenjan sayısını şişkinliği, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısının çok yüksek olması orantısızlığa ve bölümlerin eğitim kalitesinin düşmesine yol açmaktadır.

Tablo 4’de yer alan veriler, devlet üniversitelerinde yer alan SBKY ve KY bölümlerinin birinci öğretimde ortalama 79,5 kişilik ve ikinci öğretimde ise 83,1 kişilik bir kontenjan büyüklüğüne sahip olduklarını göstermektedir. Devlet üniversitelerinin SBKY ve KY bölümlerinin birinci öğretimde toplam 6.284 kişilik kontenjanı varken; ikinci öğretimde toplam 4.574 kişilik kontenjan bulunmaktadır. Ayrıca, birinci ve ikinci öğretimi olan bölümlerin, birkaç istisna dışında tümünün kontenjanları aynıdır.

Tablo 4’de kontenjan büyüklüğü bakımından ilk sıralara bakıldığında ilginç bir durum ortaya çıkmaktadır. İlk 25 üniversite arasına İstanbul, Ankara ve İzmir’den sadece birer üniversitenin girmiş olduğu dikkate alındığında, yüksek sayılardaki kontenjanların genelde merkez dışındaki Anadolu kentlerindeki üniversitelerde yer aldığı ve genel bir *merkezkaç eğilimi* olduğu gözlenmektedir. Yani üç büyük şehirde yer alan ve eğitim kalitesi yüksek üniversiteler, sıralamada kendilerine çok daha aşağılarda ve sonlarda yer bulabilmektedir. Bunun en iyi örneği Ankara Üniversitesi SBF SBKY Bölümüdür. Kontenjan büyüklüğü bakımından en küçük sayılardan birine sahip ve en son sıralarda (76. sırada) yer alan Ankara Üniversitesi SBF SBKY Bölümü, bu özelliğiyle sıralama indekslerinde öne çıkarak, bir *elitler kulübü* özelliği de göstermektedir.

Ancak, Gazi ve İstanbul Üniversitesi SBKY Bölümleri bu bağlamda farklılaşmaktadır. Birinci öğretimde en büyük kontenjana sahip bölümlerle, genel sıralamada ilk sıralarda yer alan bölümler arasındaki ilişkiye bakıldığında Gazi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü’nün genel sıralamada 3. sırada yer alırken, 1. Öğretime göre kontenjan büyüklüğünde 2. sırada yer aldığı

görülmektedir. Gazi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, kontenjan büyüklüğüne rağmen genel sıralamada ilk üçe girecek belirgin bir kaliteyi yakalamış görünmektedir. Büyük kontenjanına rağmen genel sıralamada 2. sırada yer alan bir diğer bölüm olan İstanbul Üniversitesi SBKY Bölümü için de benzer durum söz konusudur. Ancak her iki üniversitenin öğretim üyesi havuzunun çok geniş olduğunun da göz önünde bulundurulması gereklidir. Ayrıca, her iki bölümün de ikinci öğretime öğrenci almadığı görülmektedir.

Bu göstergelere ilişkin bazı örneklerle daha yakından bakmak bu göstergenin daha iyi anlaşılmasına katkı yapacaktır. Süleyman Demirel Üniversitesi SBKY Bölümü için ayrıksı bir durum söz konusudur. Birinci öğretimde en büyük üçüncü, ikinci öğretimde ise en büyük ikinci kontenjana sahip olmasına rağmen SDÜ SBKY Bölümü genel sıralamada 7. durumdadır. Bir diğer örnek ise Dumlupınar Üniversitesi SBKY Bölümüdür. Bu Bölüm kontenjan büyüklüğü bakımından 1. sırada yer almasına karşılık, kadro genişliği bakımından 18. sırada, genel sıralama bakımından ise 25. sırada yer almaktadır. Bu iki örneğin ayrıksı durumu ve genel sıralamada görece iyi yer bulabilmeleri, öğretim üyesi havuzlarının görece geniş olması, kentlerin tercih edilir konumları ve TÜİK yaşanabilirlik endeksinde Türkiye’de ilk sıralarda yer almaları gibi değişkenlere bağlanabilir.

Tablo 4’e ilişkin değerlendirme yaparken, yükseköğretimde oluşmaya başlayan kontenjan açıklarının, öğretim üyesi açığının, ülkenin önümüzdeki yıllarda ne türden ve nitelikte insan gücüne ihtiyaç duyulacağı ve bu konularda ne tür politikalar geliştirilmesi gerektiğinin tartışılması da yararlı olacaktır. Tablo 4’ün akla getirdiği ilk soru siyaset bilimi ve kamu yönetimi ya da kamu yönetimi eğitiminin merkez dışındaki üniversitelere mi yönlendirildiği yönündedir. Ankara Üniversitesi SBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü’nün kontenjanının azaltılması, Gazi Üniversitesi Siyaset

Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nün ikinci öğretimının kapatılması da bu soruya zemin hazırlar niteliktedir. Ancak, bölümler, kendi başlarına kontenjanlarını belirleyemedikleri için, siyaset bilimi ve kamu yönetimi ile kamu yönetimi bölümlerinin kontenjanlarının ve eğitim kalitelerinin daha ciddiyetle ve düzenli olarak YÖK nezdinde ya da bölümlerin kendi aralarında yapacakları toplantılarda ele alınması ve değerlendirilmesi gereken temel bir konudur.

7. KAMU ÜNİVERSİTELERİ SBKY VE KY BÖLÜMLERİ SIRALAMASININ DİĞER İNDEKSLERLE İLİŞKİSİ

TUİK tarafından yapılan yaşanabilir şehirler sıralaması bakımından Isparta, Sakarya ve Bolu'nun ilk üç sırada geldiği görülürken, bu illerde bulunan bölümlerin de yine üst sıralarda yer aldığı dikkat çekmektedir. Burada kentlerin yaşanabilirliği ile bölümlerin sıralanması arasında pozitif bir ilişki görünse de, yaşanabilirlik bakımından yine üst sıralarda

yer alan Kütahya, Uşak, Artvin ve Balıkesir (Bandırma) illerinde yer alan bölümler ise daha alt sıralarda yer almışlardır. Uşak ve Artvin için kentlerin küçük ve görece sapa yerlerde yer almasının bunda bir etkisinin olduğu söylenebilir. Ama indekste yer alan tüm değişkenlerin bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğunu dikkatten kaçırmamak gerekir.

Ayrıca, bölümlerin genel sıralamada üst sıralarda olduğu halde, üniversitenin bulunduğu kentin TUİK yaşanabilir şehirler sıralamasında oldukça aşağılarda yer aldığı örnekler de mevcuttur. Örneğin, Malatya SBKY genel sıralamada 16. sırada iken, TUİK yaşanabilir şehirler sıralamasında 46. Sırada yer almaktadır. Bu örneğe benzer özellikler sergileyen diğer bölümler Kayseri Erciyes, Erzurum Atatürk ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversiteleri Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü ya da Kamu Yönetimi Bölümleridir. Buna karşın, Kırıkkale ve Afyon gibi kentler, yaşanabilirlik açısından üst sıralarda yer alırken, bölümlerin genel sıralaması daha aşağılardadır.

Tablo 5: Kamu Üniversiteleri SBKY ve KY Bölümleri Sıralaması ve Diğer İndekslerle İlişkisi 2017

Sıra	Üniversite ve Bölüm Adı	Genel Skor	Bulunduğu İl	Yaşanabilir Kent İndeksi (TUİK) ²	Üniversite İndeksi (URAP) ³
1	Ankara Üniversitesi SBF SBKY	16,62	Ankara	17	4
2	İstanbul Üniversitesi SBF SBKY	14,26	İstanbul	5	3
3	Gazi Üniversitesi SBKY	13,30	Ankara	17	6
4	ODTÜ SBKY	12,98	Ankara	17	1
5	Sakarya Üniversitesi SBKY	12,09	Sakarya	2	26
6	Uludağ Üniversitesi SBKY	11,88	Bursa	19	23
7	Süleyman Demirel Üni. SBKY	11,46	Isparta	1	21
8	Marmara Üniversitesi SBKY	11,42	İstanbul	5	13
9	Dokuz Eylül Üniversitesi KY	11,40	İzmir	21	14
10	Muğla Sıtkı Koçman Üni. KY	10,96	Muğla	45	42
11	Abant İzzet Baysal Üni. KY	10,67	Bolu	3	34
12	Hacettepe Üniversitesi SBKY	10,65	Ankara	17	2
13	Karadeniz Teknik Üni. KY	10,50	Trabzon	20	18
14	Akdeniz Üniversitesi KY	10,47	Antalya	44	25
15	Pamukkale Üniversitesi SBKY	10,38	Denizli	26	33
16	İnönü Üniversitesi SBKY	10,11	Malatya	53	27

² http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1106

³ http://tr.urapcenter.org/2016/2016_t5.php

Sıra	Üniversite ve Bölüm Adı	Genel Skor	Bulunduğu İl	Yaşanabilir Kent İndeksi (TUİK) ²	Üniversite İndeksi (URAP) ³
17	İ. Medeniyet Üniversitesi SBKY	10,07	İstanbul	5	-
18	E. Osmangazi Üniversitesi SBKY	10,02	Eskişehir	15	22
19	Selçuk Üniversitesi KY	9,91	Konya	18	12
20	Kocaeli Üniversitesi SBKY	9,90	Kocaeli	23	32
21	On Dokuz Mayıs Üni. SBKY	9,87	Samsun	33	20
22	Yıldırım Beyazıt Üni. SBKY	9,84	Ankara	17	-
23	Marmara Üniversitesi KY (Fr.)	9,71	İstanbul	5	13
24	Erciyes Üniversitesi SBKY	9,61	Kayseri	42	10
25	İzmir Katip Çelebi Üni. SBKY	9,58	İzmir	21	-
26	Atatürk Üniversitesi KY	9,42	Erzurum	52	9
27	Dumlupınar Üniversitesi KY	9,38	Kütahya	4	41
28	Trakya Üniversitesi KY	9,32	Edirne	35	49
29	Türk Alman Üniversitesi SBKY	9,14	İstanbul	5	-
30	K. Sütçü İmam Üni. KY	9,00	Kahramanmaraş	48	48
31	Necmettin Erbakan Üni. SBKY	8,97	Konya	18	59
32	Kırıkkale Üniversitesi SBKY	8,84	Kırıkkale	9	39
33	Afyon Kocatepe Üniversitesi KY	8,82	Afyonkarahisar	10	38
34	Mersin Üniversitesi KY	8,77	Mersin	59	37
35	Giresun Üniversitesi SBKY	8,66	Giresun	29	81
36	Fırat Üniversitesi SBKY	8,53	Elazığ	58	19
37	Karabük Üniversitesi SBKY	8,51	Karabük	12	62
38	Celal Bayar Üniversitesi KY	8,44	Manisa	31	36
39	Niğde (Niğde Ömer Halisdemir) Üniversitesi KY	8,42	Niğde	51	52
40	Aksaray Üniversitesi SBKY	8,36	Aksaray	54	54
41	Adnan Menderes Üni. Nazilli SBKY	8,25	Aydın	46	45
42	Mustafa Kemal Üniversitesi KY	8,17	Hatay	64	40
43	Onsekiz Mart Üniversitesi SBKY	8,14	Çanakkale	24	30
44	Cumhuriyet Üniversitesi KY	8,13	Sivas	40	47
45	Çankırı Karatekin Üni. SBKY	8,11	Çankırı	22	67
46	Harran Üniversitesi KY	8,10	Şanlıurfa	73	43
47	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni. KY	8,09	Nevşehir	37	69
48	Bilecik Üniversitesi SBKY	8,07	Bilecik	13	93
49	Bandırma Onyediy Eylül Üni. SBKY	7,94	Balıkesir	7	-
50	Bülent Ecevit Üniversitesi SBKY	7,94	Zonguldak	41	51
51	Onsekiz Mart Üniversitesi Biga KY	7,88	Çanakkale	24	30
52	Hitit Üniversitesi SBKY	7,86	Çorum	56	61
53	Dicle Üniversitesi SBKY	7,82	Diyarbakır	75	24
54	Yüzüncü Yıl Üniversitesi KY	7,81	Van	71	29
55	Ordu Üniversitesi KY	7,66	Ordu	55	74
56	Adnan Menderes Üni. Söke KY	7,58	Aydın	46	45
57	Osmaniye Korkut Ata Üni. SBKY	7,58	Osmaniye	66	63
58	Ahi Evran Üniversitesi / SBKY	7,57	Kırşehir	28	70
59	Bartın Üniversitesi / SBKY	7,57	Bartın	38	64
60	Kırklareli Üniversitesi / KY	7,38	Kırklareli	32	-
61	Gümüşhane Üniversitesi / SBKY	7,30	Gümüşhane	50	66
62	Recep Tayyip Erdoğan Üni. SBKY	7,29	Rize	14	50
63	Uşak Üniversitesi KY	7,27	Uşak	6	84
64	Artvin Çoruh Üniversitesi SBKY	7,25	Artvin	8	88
65	Kastamonu Üniversitesi SBKY	7,22	Kastamonu	36	79

Sıra	Üniversite ve Bölüm Adı	Genel Skor	Bulunduğu İl	Yaşanabilir Kent İndeksi (TUİK) ²	Üniversite İndeksi (URAP) ³
66	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi SBKY	7,20	Karaman	25	68
67	Gaziantep Üniversitesi KY	7,18	Gaziantep	60	28
68	Adıyaman Üniversitesi KY	7,15	Adıyaman	69	60
69	Kilis 7 Aralık Üni. SBKY	7,06	Kilis	67	87
70	Batman Üniversitesi SBKY	7,04	Batman	77	73
71	Mehmet Akif Ersoy Üni. KY	7,00	Burdur	43	76
72	Muş Alparslan Üniversitesi SBKY	6,95	Muş	81	83
73	Bitlis Eren Üniversitesi KY	6,77	Bitlis	68	77
74	Gaziosmanpaşa Üniversitesi KY	6,66	Tokat	39	35
75	Tunceli Üniversitesi KY	6,54	Tunceli	62	78
76	Ağrı İbrahim Çeçen Üni. SBKY	6,38	Ağrı	79	95
77	Kafkas Üniversitesi SBKY	6,37	Kars	70	56
78	Bayburt Üniversitesi KY	6,29	Bayburt	47	75
79	Erzincan Üniversitesi SBKY	5,92	Erzincan	34	71

URAP tarafından yapılan üniversiteler sıralaması bakımından büyükşehirlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu sıralama doğrudan üniversitenin tümü bir bütün olarak değerlendirilerek yapılsa da, genel üniversite sıralaması ile bu çalışmada geliştirilen indeks çerçevesinde yapılan sıralama arasında bir ilişki olup olmadığını görmek ve değerlendirmek açısından anlamlı bulunmuştur. URAP'ın yaptığı sıralamada büyükşehirlerde yer alan ve üst sıralarda yer tutan üniversiteler, eski tarihlerde kurulmuş, yerleşik ve köklü üniversitelerdir. Bu da üniversite büyükşehirde okunur varsayımının doğruluğunu ortaya koyan bir başka sonuç olarak okunabilir.

Ancak, Sakarya, Uludağ, Süleyman Demirel, Muğla Sıtkı Koçman, Bolu Abant İzzet Baysal ve Denizli Pamukkale gibi üniversiteler URAP'ın üniversite sıralamasında orta sıralarda olduğu halde bu çalışmada geliştirilen indekste daha ön sıralara yer almışlardır. Buna karşın, Hacettepe Üniversitesi URAP'ın üniversite sıralamasında 2. sırada olmasına karşın, bu çalışmada geliştirilen indekste 14. sırada yer almıştır. Bu nedenle Hacettepe Üniversitesi için bu çalışmada geliştirilen indeks puanı tekrardan gözden geçirilmiş, hata olmadığı görülünce, örnek olarak çalışmada kullandığımız YÖK ATLAS'ın öğretim üyesi sayısına ilişkin verileri

doğrudan Hacettepe Üniversitesi SBKY Bölüm sayfasındaki öğretim üyesi sayısı verileriyle karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda YÖK ATLAS'ın öğretim üyesi sayısına ilişkin verilerinin hatalı olduğu ve öğretim üyesi sayılarını daha düşük verdiği görülmüştür. Bu da *YÖK ATLAS verilerinin ve genel olarak da Türkiye'de büyük veri setlerinin daha titizlikle hazırlanması ve bu amaçla dijital teknolojilerden yararlanılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, YÖKSİS'e veri girişi ve güncellemelerinin de eksiksiz ve gecikmesiz yapılması da oldukça büyük önem arz etmektedir.* Eğer veriler doğru rakamları verseydi, Hacettepe Üniversitesi SBKY Bölümü genel sıralamada 5. Sırada yer alacaktı.

8. VAKIF ÜNİVERSİTELERİ GENEL SIRALAMASI

Vakıf üniversitelerinde yer alan Siyaset Bilimi ve / veya Kamu Yönetimi ile Siyaset Bilimi adını taşıyan bölümler burada devlet üniversitelerindeki bölümlerden ayrı tutularak ayrıca değerlendirmeye alınmış ve kendi içlerinde karşılaştırılmalıdır. Bu üniversitelerin kendine has özellikleri ve dinamikleriyle öğrenci alımında uyguladıkları farklı politikalar nedeniyle gerekli görülmüştür. Örneğin; vakıf üniversitelerinde ilk göze çarpan farklı

dinamik ve politika; %100 burslu, %75 burslu, %50 burslu, %25 burslu ve ücretli şekillerde öğrenci alınmasıdır. Vakıf üniversiteleriyle ilgili bir diğer durum da, akademik kadrolarının indeks puanlarında eşdeğer buldukları devlet üniversiteleriyle karşılaştırıldığında daha düşük oluşudur. Bu durum, vakıf üniversitelerinin öğretim üyesi açısından kadrolarının zayıf olduğunu ve açığı diğer bölümlerden ve üniversitelerden

görevlendirmelerle ve uygulamacılarla kapattıklarına işaret etmektedir. Dolayısıyla, devlet üniversiteleri açısından bu çalışmada ortaya çıkan öğretim üyesi sayısı yetersizliği ve öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayılarının yüksekliği sorunu, sadece devlet üniversitelerine has bir sorun değildir. Devlet üniversiteleriyle birlikte hatta belki de daha fazla şekilde vakıf üniversitelerinin de yetişmiş eleman sorunu yaşadıklarının bir işareti olarak görülebilir.

Tablo 6: Vakıf Üniversiteleri Genel Sıralaması 2017

Sıra	Üniversite ve Bölüm Adı	Genel Skor
1	Bilkent Üniversitesi SBKY	10,29
2	Galatasaray Üniversitesi SB	10,24
3	Kadir Has Üniversitesi SBKY	9,37
4	Bilgi Üniversitesi SB	9,33
5	Atılım Üniversitesi SBKY	9,25
6	Beykent Üniversitesi SBKY	8,71
7	Yeditepe Üniversitesi KY	8,45
8	Nuh Naci Yazgan Üniversitesi SBKY	8,13
9	İstanbul Medipol Üniversitesi SBKY	8,08
10	Avrasya Üniversitesi SBKY	7,90
11	İstanbul Gedik Üniversitesi SBKY	7,81
12	İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi SBKY	7,60
13	İstanbul Rumeli Üniversitesi SBKY	7,60
14	İstanbul Arel Üniversitesi SBKY	7,32
15	Işık Üniversitesi SB	7,30
16	Nişantaşı Üniversitesi SBKY	6,52

Yukarıda belirtildiği gibi vakıf üniversitelerinin dinamikleri devlet üniversitelerinden farklıdır. Bu çalışmada indeks hesaplanmasında sadece %100 burslu puanlar esas alınmış ancak öğrenci toplamı bakımından tüm öğrenci yükü indekse dahil edilmiştir. Vakıf üniversitelerinin tercihlerinde de öncelikli yüksek olan %100 burslu puanlar esas alınmaktaysa da bu kontenjanlar oldukça düşük olduğundan yanıltıcı olabilmektedir.

Tablo 6'da da görüldüğü gibi vakıf üniversiteleri arasında ağırlıklı olarak SBKY bölümleri bulunsa da, üç siyaset bilimi ile bir de kamu yönetimi bölümü yer almaktadır. Bu göstergeler çerçevesinde vakıf üniversitelerinde yer alan en iyi bölüm olan Bilkent Üniversitesi SBKY bölümü ile devlet üniversitelerinde yer alan en iyi bölüm olan Ankara Üniversitesi SBKY Bölümü arasında 6,33 puanlık bir

fark ortaya çıkmaktadır. Bu fark, bu çalışmanın kullandığı indeks değerleri çerçevesinde oluşturulan hesaplama ve değerlendirmelerin ürünü olarak oluşmuştur. Bu farkın ortaya çıkmasındaki en önemli etkenler öğretim üyesi sayıları ile öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayılarıdır. Doğal olarak, eğer bu çalışmada dikkate alınanlardan başka göstergeler, ölçekler ya da değişkenler dikkate alınır, söz konusu fark kapanabilir ya da açılabilir.

9. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışma, bölümlerin genel olarak kalitesini, kapasitesini, niteliğini ve tercih edilirliliğini ölçen bir indeks çerçevesinde, SBKY ve KY bölümlerinin bir sıralamasını ve değerlendirmesini yapmaktadır. Tablo 1'de verilen genel sıralamada, ilk sıralara bakıldığında karşımıza üç büyük şehirlerde

yer alan SBKY bölümleri çıkmaktadır. Bu bulgunun “*üniversite büyükşehirde okunur*” yaygın kanaatinin SBKY ve KY bölümleri için de geçerli olduğunu gösterdiği söylenebilir. Bunun yanında, SBKY bölümleri içinde en iyi durumda olanların Ankara ve İstanbul Siyasal Bilgiler Fakültelerinde yer alan bölümlerin olması, SBKY eğitimi en iyi siyasal bilgiler fakültelerinde alınır gibi bir yargıyı destekler nitelikte olduğuna işaret olarak da okunabilir. ODTÜ SBKY Bölümünün, Ankara ve İstanbul Siyasal Bilgiler Fakülteleri’ndeki SBKY Bölümlerinden hemen sonra gelmesi, bir ölçüde de ODTÜ’nün İngilizce eğitim veren ve önde gelen bir üniversite olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Diğer bir deyişle, bu sonucun ortaya çıkmasında, bu çalışmada ele alınan birçok göstergenin yanı sıra, ODTÜ bünyesinde yer almanın da SBKY bölümünün tercih edilirliliğini artırıcı bir unsur olarak işlev gördüğü söylenebilir.

Ayrıca, siyaset bilimi ve kamu yönetimi adını taşıyan bölümlerin ilk onda ilk sekiz sırayı alması ve ikinci ona giren bölümlerden de yedisini oluşturması, siyaset bilimi ve kamu yönetimi adını taşıyan bölümlerin baskın bir konuma geldiğine işaret etmektedir. YÖK ATLAS verilerine göre Kasım 2017 itibarıyla, Türkiye’de bulunan üniversitelerde SBKY ve KY alanında lisans eğitimi yapan 95 bölümden, 79’u devlet, 16’sı vakıf üniversitelerinde bulunmaktadır. Devlet üniversitelerindeki bölümlerden 47 tanesi siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY) ve 32 tanesi ise kamu yönetimi (KY) ismini taşımaktadır. 2017 yılında da adını kamu yönetiminden siyaset bilimi ve kamu yönetimine değiştiren bölümler olması, bu eğilimin güçlenerek devam ettiğini göstermektedir. Vakıf üniversiteleri bünyesinde yer alan 16 bölümden 12’sinin adı siyaset bilimi ve kamu yönetimi (SBKY) iken; sadece Yeditepe Üniversitesi’nde bölüm adı kamu yönetimidir. Bunun yanında 3 üniversitede bölümün adı sadece siyaset bilimidir.

Üniversitelerin genel sıralaması bir bütün olarak değerlendirildiğinde, indekste yer

alan bölümlerin geniş ve oturmuş kadrolara sahip olması, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı, bölüm yerleşme puanları ve öğrenci tercihi gibi parametrelerin ve üç büyük şehirde olmak ölçütlerinin öne çıktığı söylenebilir. Bunun yanında; İngilizce eğitim verme, üç büyük kente yakın bir kentte olmak, diğer önde gelen bir büyükşehirde (Bursa, Eskişehir gibi) ya da yaşanabilirliği yüksek bir kentte yer almak, batı ve kuzey batı bölgelerinde ya da sahil kentlerinden birinde yer almak gibi ölçütler de, çalışmada genel sıralamayı etkileyen ve dikkate alınması gereken ölçütler olarak belirmiştir. Kısacası, üniversitenin bulunduğu coğrafya ve kentin özellikleri tercihlerde oldukça önemli rol oynadığından, belli merkezlerde SBKY bölüm kadrosu yetersiz de olsa puanların ve tercih edilirliliğin yüksek olmasına yol açabilmektedir. Ancak, geliştirilen ve kullanılan ölçütlerin sadece biri ile tüm bir sıralamayı açıklamak olanağı yoktur. İlişki ve etkileşimler karmaşıktır. Örneğin, bir bölüme verilen kontenjan, o bölümün özellikle taban giriş puanını belirlemede rol oynamaktadır. Bu çalışmada geliştirilen indeks, giriş puanıyla birlikte öğretim üyesi kadrosuna ve kalitesine ağırlık vermektedir. En yaygın kullanılan ölçüt giriş puanına göre sıralamadır; ancak karşılaştırmalar ve sıralama için yetersiz kalmaktadır.

Çalışmanın ortaya koyduğu bir sonuç da; yükseköğretime ve SBKY ve KY bölümlerinin durumuna ilişkin değerlendirmeler yaparken, yükseköğretimde oluşmaya başlayan kontenjan açıklarının, öğretim üyesi açığının, ülkenin önümüzdeki yıllarda hangi alanlarda ve nitelikte insan gücüne ihtiyaç duyacağını ve bu konularda ne tür politikalar geliştirilmesi gerektiğini ele almanın yararlı olacağıdır. Bu çerçevede göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi gereken belli başlı konular şöyle sıralanabilir:

- Merkez dışında da gelişen iyi üniversiteler bulunsa da, SBKY ve KY eğitiminin, özellikle kontenjanların şişirilerek ağırlıkla Anadolu’daki üniversitelere yönlendirilmesi eğitim

kalitesinde ciddi düşüslere yol açmaktadır. Bu konu YÖK nezdinde ya da bölümlerin kendi aralarında yapacakları toplantılarda konuşulması gereken temel bir konudur. Artık, kalitenin, tanınırlığın ve akreditasyonun bir gereklilik ve aranır bir nitelik haline gelmiş olması, kontenjanların ciddi olarak gözden geçirilmesini ve bu konuda daha ciddi uzun erimli politikalar geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Ancak, bu gözden geçirme, tüm bölümler için, talep, alanın gerekleri, sektörel olarak gelecek insan kaynağı ihtiyaç tahminleri gibi unsurlar da göz önünde bulundurularak tüm bölümler için yapılmalıdır. Bu konuda bölgesel ihtiyaçlar ve özellikler de belirleyici olduğundan, kontenjan belirlemede bölümlerin özerkliklerinin ve karar verme güçlerinin artırılması da bir gerekliliktir. Bu çerçevede; SBKY ile KY bölümlerinin isim farklılığı da ele alınmalı, müfredatları, öğretim üyesi ve öğrenci yapısı ile statüleri ileriye dönük öngörüler çerçevesinde değerlendirilmelidir (Bu konuda bkz. SDÜ İİBF SBKY, 2015).

- SBKY ve KY alanında iyi akademisyen yetiştirmek önemli bir konudur. Artan üniversite, bölüm ve öğrenci sayılarına rağmen, iyi yetişmiş akademisyen bulmak giderek zorlaşmaktadır. Dolayısıyla, siyaset bilimi, kamu yönetimi ya da siyaset bilimi ve kamu yönetimi alanlarında öğretim üyesi yetiştirilmesi, son yıllarda düşen kaliteyi artırabilmek için gereklidir. Bu bağlamda, nitelikli eleman yetiştirecek doktora programlarının planlanması ve uygulanması ve var olanların daha etkin kullanacak biçimde geliştirilmesi de önem taşımaktadır. 100/2000 diye adlandırılan ve 100 alanda 2.000 doktora öğrencisi yetiştirilmesini içeren YÖK’ün burslu doktora programı bu anlamda önemli bir adım olarak görülebilir.
- *Yaptığımız çalışmada YÖK ATLAS’ın öğretim üyesi sayısına ilişkin verilerinin hatalı olduğu ve bazı önemli konularda*

veri derlenmediği ya da veri girişi olmadığı da saptanmıştır. Bilgi güctür söyleminin ötesinde, dijital çağda küresel rekabette ayakta kalabilmek için verinin çağın petrolü olduğu felsefesinin iyi kavranması gerekmektedir. YÖK ATLAS veri setinin ötesinde genel olarak da Türkiye’de büyük veri setlerinin daha titizlikle hazırlanması ve araştırmacıların ve talep edenlerin hizmetine sunulması gerekmektedir. Bunun için dijital teknolojilerin sunduğu olanaklardan ivedilikle yararlanılması gerekmektedir. Dijital teknolojilerle uyumlu sistemlerin geliştirilmesi, hem daha sağlıklı, kayıpsız ve kolay veri toplanabilmesini sağlayacaktır, hem de yapılacak bilimsel araştırma ve çalışmaların, çözümlenmelerin ve geliştirilecek politikaların geçerliliğini ve sağlamlığını büyük ölçüde artıracaktır.

- Bu bağlamda, SBKY ve KY bölümlerini tercih eden öğrenciler içinde bu bölümleri ilk sıralarda tercih edenlerin son yıllarda düşüş gösterdiği iddiası da değerlendirilmelidir. Üniversite tercihlerinde hukuk fakültelerinin tercih edilirliliği yüksek olmaya devam ederken, bu bölümlere yerleşmeyenlerin SBKY ve KY bölümlerini tercih ettiklerine işaret edilmektedir. Çalışmanın yazarlarının deneyim ve gözlemleri de bu yargıyı destekler niteliktedir. (Bununla ilgili olarak örnek olay için bkz: <https://www.youtube.com/watch?v=MUDd4U6Stws>). Dolayısıyla “hukuk fakültelerinin bir altı SBKY ve / veya KY bölümleridir” gibi bir durum karşımıza çıkmaktadır. YÖK ATLAS verilerinde SBKY ve KY bölümlerinin ortalama tercih sırasının 6-7-8 olduğuna bakılırsa, ilk tercihlerin genellikle hukuk olduğu görülmektedir.

Son olarak, bu çalışmada geliştirilerek kullanılan indeks ve ölçütler ya da göstergeler hakkında da birkaç noktaya değinmekte, gelecekte yapılacak çalışmalar açısından yarar vardır. *Bölümlerin niteliğini değerlendirmede, yabancı dille eğitim verip*

verilmediği, eğitime başladığı yıl, bilimsel üretkenlik (yayın, atıf, üretilen proje sayısı vb.), yüksek lisans ve doktora programının olup olmadığı ya da mezun ettikleri yüksek lisans ve doktora öğrenci sayısı gibi değişkenlerin de dikkate alınması, indeksin ve ölçütlerin açıklama gücünü artıracaktır. Bu çalışmada kullanılan indekste yer alan, taban ve tavan puanlarına indeksin hesaplanmasında bu puanlara eşit oranlarda değer atfetmek ve öğretim üyesi başına

düşen öğrenci sayısı 41 ve daha fazla ise puan vermemek yerine, 0,1 puan vermek alternatif olarak değerlendirilebilir. Bu değişiklikler yapıldığında, sıralamalarda hiç değişiklik olmayacak ya da bölümler arasında çok sınırlı ölçüde birkaç yer değiştirme söz konusu olacaktır. Ancak indeksin daha iyi işlemesi ve tutarlılığı açısından değerlendirmeye alınmasında yarar olabilir.

KAYNAKÇA

1. BJERKE, C.H.; GUHR, D.J. (2012) “A View on Existing Rankings and the Introduction of U-Multirank in the Light of Students as Key Rankings Stakeholder”, *The Academic Rankings and Advancement of Higher Education: Lessons from Asia and Other Regions, Proceedings, IREG-6 Conference Higher Education Evaluation and Accreditation Council of Taiwan, Taipei, Taiwan, 19-20 April*, pp. 259-266.
2. ERAT, V.; ARAP, İ. (2016) “Bilimin Devlet İçin Önemi Bilim Devlet İlişkisi Üzerine Bir İnceleme”, *Eğitim Bilim Toplum*, 14 (53): 10-45.
3. ERGÜDER, Ü. (2015) *Yükseköğretimin Fırtınalı Sularında*, Doğan Kitap, İstanbul.
4. ESMER, Y.; AKÇA, Ç.; OKÇUOĞLU, B.A. (2015) *Türkiye’de Siyaset Bilimine Yön Verenler: Kural Yöntem ve Süreçler*, BAU Yayını, İstanbul.
5. GÜL, H. (2015) “Dünyada Kamu Yönetimi Eğitimin Genel Çerçevesi ve Temel Eğilimler”, içinde *Kamu Yönetimi Eğitimi: Geçmişten Geleceğe Küresel ve Ulusal Perspektifler*, Der. OKCU, M., PARLAK, B. & AKMAN, E., s. 127-160, Ekin, Bursa.
6. GÜLPINAR, M. A. (2014) “Yükseköğretimi ve Tıp Fakültelerini Yeniden Düşünme, Yarını Planlama”, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 4 (3): 156-166.
7. <http://padm.metu.edu.tr/tr/genel-bilgiler>
8. <https://yokatlas.yok.gov.tr>
9. <https://www.youtube.com/watch?v=MUDd4U6Stws>
10. ODTÜ SBKY (2017) *Information on What is Political Science and Public Administration?* Erişim Tarihi: 21 Ekim 2017, erişim adresi: <http://padm.metu.edu.tr/information>.
11. ÖMÜRGÖNÜLŞEN, U. (2004) “Türkiye’de Lisans Düzeyinde Kamu Yönetimi Öğretiminin Kurumsal Gelişimi ve Sorunları,” içinde *Kamu Yönetimi: Gelişimi ve Güncel Sorunları*, Eds. ÖKTEM, M. K. & ÖMÜRGÖNÜLŞEN, U., s. 27-83, İmaj, Ankara.
12. ÖMÜRGÖNÜLŞEN, U. (2010) “Türkiye’de Lisans Düzeyi Kamu Yönetimi Öğretiminde Yakın Dönemde Yaşanan Gelişmeler: Mevcut Durum, Sorun Alanları ve Gelişme Eğilimleri”, *AÜ SBF Dergisi*, 65 (3): 123-161.
13. PARLAK, B., OKÇU, M., AKMAN, E. (Der.) (2015) *Kamu Yönetimi Eğitimi*, Ekin Yayınları, Bursa.
14. SALLAN GÜL, S., GÜL, H. (2014). “Türkiye’de Yükseköğretimin Güncel Durumu”, içinde *Aydınlık Bir Türkiye İçin Eğitim Reformu*, s. 235-246, Yay.

Haz. K. KOCABAŞ, Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği Yayınları, İzmir.

15. SALLAN GÜL, S., GÜL, H. (2014) “Türkiye’de Yükseköğretimin Gelişimi, Güncel Durumu ve Eleştirisi”, *Toplum ve Demokrasi*, Yıl 8, Sayı 17-18, Ocak-Aralık, s. 51-66
16. SDÜ İİBF SBKY (2015) *Kamu Yönetimi Eğitimi Çalıştayı Tartışma Oturumları Özet Sonuç Raporu*, Uzaktan Eğitim MYO Baskı Merkezi, Isparta.
17. TURAN, İ. (2007) *Political Science in Turkey*, Erişim tarihi: 10 Ekim 2017, erişim adresi: http://www.siyasiilimler.org.tr/docpdf/The_Origins_of_Political_Studies-Iter_Turan.pdf.